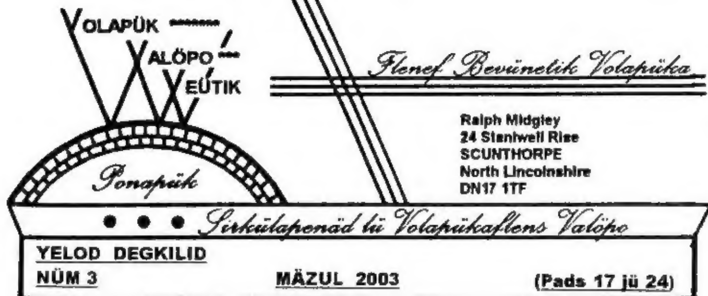

Ralph Midgley
24 Stanlwell Rise
SCUNTHORPE
North Lincolnshire
DN17 1TF

YELOD DEGKILID
NÜM 3 MÄZUL 2003 (Pads 17 jü 24)

O Volapükaflens Valöpo!

Ün mul at kanob nunön, das Volapük eprogedon ai plu tefü Vüresod. Äsä sevols osi, Volapük ya dalabon resodatopedis sököl :-

http://web.onetel.net.uk/~rmidgley kel binon resodatoped calöfik ela F.B.V. (Flenef Bevünetik Volapüka). Is dabinons vödabuks tel, tidodem brefik nulik e reideds i fasiliks, i fikuliks.

http://personal.southern.edu/~caviness/Volapuk/ kel ninädon vödabukis, tidodemis e gramatis, äsi nunis votik nitedik tefü Volapük. In resodatoped at kanoy i reidön tradutodi Diateka Nulik.

http://home.earthlink.net/~erilaz/volapop.html binon gased vüresodik, kel binon jönikün resodatopedas valik, e kel ninädon dinis difik tefü Volapük.

Anu flen obas, hiel Jay Bowks edunom topedis sököl :-

1. http://www.yahoogroups.com/group/volapuk desinü bespik dinas komunik tefü Volapük.

2. http://www.yahoogroups.com/group/voydasbuk desinü bespik vödastoka e gramata Volapüka.

3. http://web.icq.com/groups/group_details?gid=11998108 desinü bespiks ko Volapükaflens votik me sunädanunükian (= instant messager) e telefon vüresodik. (Bevü vöd 'group' e 'details' dabinon mal _)

4. http:/vo.wikipedia.org/ ad jaf baik siklopeda Volapüka.

Glidis Gudikün Alikamel Olas
sedom Ralph

III:18:2003

BÜSIDAN VOLAPÜKA
LIFAJENÄD CIFALA KILID VOLAPÜKANEFA

Hiel Jakob Sprenger pämotom tü del jölid mayula, yela 1872 in zifil Speicher, kanton: Appenzell in Jveizän. Pals omik äbinons feilans balugik; fat äbinom zuo nog cimiklinükamamastan calöfiko picälöl. Mot omik älicinof se zifil Schelklingen nilü Ulm, Vürtän in Deutän'

Jakob äbinom cil mälid se gems vel: blods lul e sörs tel. Ävisitom pöpajuli e realajuli di Speicher, ed äkömom ün yel 1887 ini gümnad in Einsiedeln, e de 1888 ini gümnad kantonik in Freiburg (Jveizän), kö ävisitom. pos fiduin* gümnada dü yel bal, niveri usik.

Steif omik äbinon ad vedön gümnadaprofäsoran, ab katastrof famüla ärupädon. Fat omik äperom sekü garan pibligidöl monemi, e ad vitön badikünosi, Jakob ämutom tuvön sunädo cali mesedi blünöli. Äsludom ad jäfön as bukädan* ä büsidacif brodabüsida, ävedom ün 1907 fabrikan nesekidik, ed äplöpom ad dagetön ünü tim jü yel 1914 dalaboti ze gretiki. Volakrig balid ün 1914 ävobädon lefaili brodabüsida, ed atos, sa völädadinäds* bevünetik pisäleodüköl*, ämütons omi ad klemön febädi nefienöfik* ivedöl.

Ün yel 1915 Jakob äfünom kobü ans flenas okik eli „Lelivükamafed Bevünetik" ed äcalom sis 1920 as sekretan ona, ed ävobädom noganükame at ünü yels sököl stäänükami bevünetik ze veütiki love kontinäns valik tala. Noganükam at labon as stabi südavi kritik, e vilon vobädön dönu yufidü lejon lelivakonömik di „Silvio Gesell" dinädis leodik ini konöma- e tatalif. Pro disein at neodoy ye suemükamamedömi bevünetik, ed as somi, Jakob Sprenger ädadunom, das Volapük fa Johann Martin Schleyer pälonon statudiko.

Laut literata lelivakonömik e propagid pro Lelivükamafed Bevünetik äbinons lejäf omik. Dakosäd ko limans no Deutänapüki spiköls äjenon in Volapük, soäsä Johann Martin Schleyer iposbinükom oni.

III:19:2003

Volakrig telid e reigamods* netasogädimik* e fajistik* älüblinons Lelivükamafede Bevünetik perotis gretik. Krig e cödetadeids äkodons in Deutän, Litaliyän, Rusän, e läns fa ons pikoupöls moduni* muvemik.

Äseivom ün 1884 Volapüki bäldotü lifayels degfol, ed älöfom dü lif lölik okik leladälo diali jönik valemapüka. Äbinom dü lunüp presidan Volapükafeda Jveizänik. Ägetom diplomi Volapükitidana ün 1891, uti tidala ün 1893, ed uti profäsorana ün 1893. Päcälom ün 1929 ad kadäman Volapüka, ün 1939 ad kadämal, e ün 1948 ad Cifal Volapükanefa ä Dilekan Volapükakadäma. Äbinom flen gretik Datuvala, kel igo ilabom desini ad cälön omi fovani oka, desin kelik ye no äjenöfikon.

Ad stöpädön smalotülami* fovik Volapükamufa, Jakob Sprenger äremom ün yel 1927 posbinoti* literatik lölik ela Schleyer, ko gitäts valik lü on dutöls. Diseinü atos, äbalädikom ko Cifal ettimik Volapükanefa: Profäsoran Albert Sleumer. Demü disein at atan ävisitom omi in Wienacht ün setul yela 1929 ko Dokan Arie de Jong, kel irevidom lölöfiko Volapüki.

Äbinom Cifal de 1948 jü 1950, ab sekü paopläg*, kel idrefon omi ed ivedükon omi nefägiki ad calön foviko oni, ämutom lovegivön diniti Cifalama söle Johann Schmidt.

Jakob Sprenger ai äkälälom Volapüki, ed äkomipom nämöfo pro dials ona. Äbinom komipan lanälik pro din obsik, voban nenfenik ä men stedälik.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

BUKÄDAN	-	a book-keeper	PAOPLÄG	-	a stroke
FAJISTIK	-	fascist	POSBINOT	-	(the literary) estate
FIDUIN	-	completion	REIGAMOD	-	a regime
MODUN	-	destruction	SÄLEODÜKÖN	-	to disrupt
NEFIENÖFIK	-	unprofitable	SMALOTÜLAM	-	fragmentation
NETASOGÄDIMIK	-	National Socialism (Nazi)	VÖLÄD	-	monetary system

III:20:2003

MAN LABÜ YÄK BLÖVIK (FIN)
FA HIEL MAURITS WAGENVOORT

Brefüpo pos atos in Fransän stiam* pälegivon, ed äkanom gegolön lü lomän okik, lü vilag okik. Fino. Atosi ädunom nenzogiko.

De tim et lifajenäd ketävana, to val muada obik, ävedon läs dramatik. Ämatikom, älomädükom oki as tedan ä lutedan ini Laljerän, lü kel i flenädan omik igekömom, kelan nu älabom kafibötöpili in zifil: „Sidi-Bel-Abbes". Bofikans äläboms benofäti; blövayäkan obik ägolom ai dönu lü länäd ad lutedön, ibä ävilom givön hipules oka dugäli gudik. Atans ämutoms vedön mans skilik. Pro dautil okik ävilom spälön eli „petit dot" (= jigamagivot smalik). Äfäkükos obi, das äspikom ko löf so mödik dö jimatan e cils, ko ladälöf so mödik dö flenädan vönädik, ko kel tans somo jeikiks so mödiks ibalons omi. Man at idunom in ditret saseni, ab äbinom leno men badik. Ven älükömobs tö „Laghouat" ed äleditobs de od, äpedob nami omik.

Nog ai vögäd däsperik sufoda* tonon in lil obik, me kel dünan lotidöpila, ini kel äninikom leigüpü ob, nen das iküpom obi lä dilijan, ad säk jilotidöpana bigik, va ek ilükömon-la, ägespikom: „pas un chien!" (= igo no dog bal).

Kolköm oba ko man labü yäk blövik ejenon bü yels plu teldegs; el „Laghouat" äbinon ün tim et zifil Saharänik taimik, lotidöpil äbaiädon ko on; ävilob takädön us dü dels te tels u kils, e poso golön fagikumo lü vasov* ela „Beni-Mzab".

Tü del sököl, du yan cema obik ämaifon, älielob spikön jilotidöpani gudälik - jielan äbinof elan di „Marseille", o söl! - len sütayan ko ek, kela vög ma ced obik äbinon sevädik dub vögäds ya pilelilöls, e ga i no sevädik dub tons, kels äbinons löliko foginiks pro ob. Kim atan äkanom-li binön? Leno äbetikob mani labü yäk blövik, ibä, do vög, kel ägetonon ad fafaraton* sulüdänik jilotidöpana obik, ägebon vödis klaunöfik, kels äkoedons smilön lädi, do äkonon cogis, do äditibon* plimis negidöfik, brefo do äduton lü man, kel äsevom ad drefön klienülis laidaremanas okik ad plidükön onis tefü lucans, kels äspelom ad selön ones, - ibä äbinos kleiliko lilamovik, das

man len yan äbinom lutedan, - ga äbinon so löliko votik, äsä ut tävakompenana obik, so lefredik, so muadöfik, das no äbetikob omi, e ga päbätob dub on ad logön lü kim äduton.

Ägolob ad logön naedilo: ga äbinom tävakompenan obik! Älogom obi, ed äglidom obi asä fleni bäldädik, si! äsagom igo, das söl ädutom lü flens omik. As Nedänan vemo gravik, ob päflätob te nemödo dub atos, ed äniniotirob dönu kapi obik; no älöfob ad fövön kolkömi ko blövayäkan. „If läd bo äsevoföv," ätikob, e no äkanob nedunön ad memikön konoti lutedana in fef jeikik valik ona. „If laidaremans valik oma bo äsevonsöv . . ." Ab smil kio ladöfik, spikotam kio lefredik äbinon us lä sütayan bevü lutedan e jilotidöpan! Äbinos klülabik, das äselom ofe dinis difik. Is ed us ädavedons splodüls lefreda lelaodik. Göd jeikik lüköma omik tö jol ela „Valencia" imoikon löliko se mem omik tü timül et. Ba no äniludom, das ob tü timül ot, kü om lelaodiko äsmilom, äbetikob atosi.

Ven imogolom, no äkanob nedunön ad dugön spikoti ko jilotidan oba ad om. Ävedof dönu lefredik dub mem oma. Klülos, das leno älabob diseini ad nunön ofe vödi bal utosa, kelosi ilükonfidom obe; ab ävilob naedilo vestigülön* ofe, viomafädo* äsevof dö pasetalif oma. Älobob omi büiko vemo, ad kanön sagön poso, das älüjinom lü ob, das sio ökanomöv binön mekädan.

„Lui, un homme violent?" (= Om binomöv mekädan?) jilotidöpan äluvokädof me vögäd stuna lemuik. „Mais c'est un mouton!" (Ab om binom güo äs jip!) Kanoy golön love om! Sevob omi de cilüp omik, sevob i palis omik."

„Kiö! Ol binol-li kludo i provansalan?" äsäkob.

„Du tout (Vero no). Je suis Algérienne, comme lui Algérien". (Binob ji-Laljeränan, leigoäsä om binom hi-Laljeränan).

„Liö! no edünädom-li üfo pö el „biribi?" (pönakompain tütedik in Frikop).

Läd älülogof obi büiko me logs gretik sekü stun, äsva süpo älogof asä lotani lotidöpila okik lödani marda, täno äsplodülof me smil lelaodik.

III:22:2003

„Ag! kio atos binon drolik! Ag! kio atos binon klaunöfik!" äsagof smilölo. „El Zéphirin ritik in el „biribi"! No badocedolös* osi, o söl! das smilob so vemo; ab lio tikod et edavedon-li pö ol?"

„Om it ekonom osi obe".

„Ha! dub atos memosevob omi," äsagof, „c'est bien lui, quel blagueur, que ce diable de Zéphirin!+" (atos binon ebo bos de om! pleidülan kiom el „Zéphirin" maleditilik at binom!") Ed ekonom ole, das om äbin- om in el „biribi" . . . . ah, comme c'est comique, comme c'est spirituel, comme c'est fantastique!" (ag! kio atos binon klaunöfik, kio atos binon spiritik, kio atos binon magälik).

Konota lölik, me kel luman maleditilik et, kel in magäl oka klülabiko äsevom ad sümädön so gudiko fatüli: „Alexandre Dumas," ijänälom obi so vemo dü täv naütik da Saharän, vöd no bal äbinon veratik!

FIN

+ Ce diable de Zéphirin tefon pösodi, ta kel muroy.

BADOCEDÖN	to take amiss	SUFOD	resignation
DITIBÖN	to hand out	VASOV	an oasis
FAFAR	a fanfare	VESTIGÜLÖN (EKI)	to quiz (someone)
STIAM	an amnesty	VIOMAFÄDO	to what extent

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •

VÖDS NITEDIK

Ün 1931 hiels *Charlie Chaplin ed Albert* Einstein *ävaboms kobo* in süt. El *Chaplin äplänom: „Mens plodons oli, bi nek bevü ons suemon oli; plodons obi, bi alikan suemon obi."*

Lad fopana binon in mud, ab mud sapana binon in lad.

Veg lü Höl papavon me desins gudik.

III:23:2003

KLEILÜKOLÖD. BEGÖ! SÄKÄDI OBIK

Kels binons gebs e diets vödas sököl, kels valiko pajonons in vödabuks dis „an" (Deutänapüko) u „at" (Linglänapüko)? (Ekö vöde nog tels fa reidan at pesedöl) :-

\- -

LÄ labon sinifis sököl:-

1. nilü
   - a) Motül obik äseadof *lä* fön;
   - ä) Blibof ai *lä* ob.

2. kobü
   - a) Seitolöd moni at *lä* ret.

3. leigodü
   - a) Pluof *lä* sör oka demü jön logotik.

4. sinifü vöd Fransänik „chez"
   - a) Lä obs fidobs tü düp velid.

LEN labon sinifis sököl:-

1. flanü
   - a) Julans stanons bal *len* votik;
   - ä) Famülans äseadons *len* tab ad fidön;
   - b) Zif Köln topon *len* „Rhein".

2. ta
   - a) Ästanobs *len* völ lunüpo;
   - ä) Nafil enafädon *len* klif;
   - b) Kriman iseidom vome neifi *len* gug.

3. medü
   - a) Ägleipom obi *len* kolet;
   - ä) Mot ädugof cili *len* nam;
   - b) Julans vobons *len* vödabuk.

4. turno
   - a) Lubegans ägoloms *len* dom alik.

NUNILS SE VOL LÖLIK

KRODAVÖDARÄTS

Mens, kels stigädons breinis okas me jäfeds äs krodavödaräts dü lifayels foldegas, odakipons bo sauni tikälik dü lifayels okik latikum, leigodü utans, kels labons tikäli trögik. So nunon el „Vancouver Sun" de Kanadän ma lartüg tefü vestigs pedunons fa Niver Tata Pensilväna. Vestigs at äprimons ün 1956. Äxamoy menis foltum ünü yels vel alik, kobü pats tefü febods, diäts, libatimajäfeds e tävabelifots. „Mens, kels labons stigädi nemödik badikumons* küpedoviko," sagom hiel Warner Schaie, kel binom profäsoran daglofa menik äsi lanavan, e kel binom i patädan* bälda*. Vestigs at ävätälons patis gerädavik* äsi lanavikis ad fümetön bitikami* tikälik bäldikanas, e tablöfädon* tikamagoti, das mens no kanons kontrolön läsikami* fäga tikälik da bäldikam* it.

MONOPUL

Pled pöpädik „Monopul" äzelon yelami mäldegid ün 1995. Pled at pro mödikans sümbolon* labiäli* vönädavogädik e katädimi nen mieds. Dü yels mäldeg ona, pledans eremons ed eselons länedis, domis, lotidöpis, trenavegis, e retis, ad jafön monopulis pro gaenäts pösodik, u ad riskön valikosi me failam. Datuvan ona, hiel Charles Darrow, äjafom pledi su tab kvisinöpa. Ün 1935 äselom selidagitätis pleda kompenäte „Parker Bros." Binon pled gudiküno peselidöl da vol lölik. Sis yel 1935 samäds balionas 160 peselidons, e plu ka balionans 480 pledons oni. Täxetoy, das telna plu bankazötas* pebükons pro „Monopul," ka pro völäd* Lamerikänik. Sagoy, das posä ädagetom nämädi bolitik in Kubeän, hiel Fidel Castro äbüdom distuki lölikas pledas „Monopula" in län at Karibana. Pled id äbinon peproiböl in Balatam Sovyätarepüblikas Sogädimik, ab anu pled binon vemo pöpädik in Rusän. Säk pro degyel pleda binon, va podalov pledön „Monopuli" in Tsyinän.

BADIKUMÖN	to deteriorate	LABIÄLI	avarice
BÄLD	old age	LÄSIKAM	decline
BÄLDIKAM	ageing process	PATÄDAN	a specialist
BANKAZÖT	a banknote	SÜMBOLÖN	to symbolize
BITIKAM	behaviour	TABLÖFÄDÖN	to refute
GERÄDAVIK	genetic	VÖLÄD	currency